

Nr 31.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändring i lagen den 30 april 1948 (nr 218) om sambruksföreningar; given Stockholms slott den 11 januari 1952.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag angående ändring i lagen den 30 april 1948 (nr 218) om sambruksföreningar.

GUSTAF ADOLF.

Sam. B. Norup.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Lagförslaget innebär i huvudsak att vissa hänvisningar i sambruksföreningslagen till likvidationsbestämmelserna i 1911 års lag om ekonomiska föreningar skola ersättas med hänvisningar till motsvarande stadganden i den nya lag om ekonomiska föreningar som träder i kraft den 1 januari 1953.

F ö r s l a g
till
L a g
angående ändring i lagen den 30 april 1948 (nr 218)
om sambruksföreningar.

Härigenom förordnas, att 20, 50—54, 58, 59 och 61 §§ lagen den 30 april 1948 om sambruksföreningar skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

20 §.

Har föreningen förvärvat avgående medlems andel men icke avyttrat den och träder föreningen i likvidation inom sex månader från det medlemmen avgått eller varder inom samma tid beslut om föreningens försättande i konkurs meddelat, skall, såvitt rör föreningens borgenärs rätt, den avgångnes rätt att utfå lösen bedömas efter de i 59 § lagen om ekonomiska föreningar givna föreskrifterna.

Har föreningen förvärvat avgående medlems andel men icke avyttrat den och träder föreningen i likvidation inom sex månader från det medlemmen avgått eller varder inom samma tid beslut om föreningens försättande i konkurs meddelat, skall, såvitt rör föreningens borgenärs rätt, den avgångnes rätt att utfå lösen bedömas efter de i 88 § första och andra styckena lagen om ekonomiska föreningar givna föreskrifterna.

Försättes föreningen — — — han utfått.

50 §.

Föreningssammanträde äger — — — till efterrättelse.

Har föreningssammanträde beslutit att föreningen skall träda i likvidation, skola tillika å föreningssammanträde väljas en eller flera likvidatorer; dock må i stadgarna kunna bestämmas, att en eller flera likvidatorer skola tillsättas i annan ordning att jämte de å föreningssammanträde valda deltaga i likvidationen.

51 §.

Sambruksförening skall — — — sin verksamhet.

Varder ej, på grund av anmälan av likvidatorer inom sex veckor efter det jämlikt första stycket likvidations-skyldighet inträtt, i det i 3 § andra stycket omförmälda registret infört att föreningen trätt i likvidation, förklare rätten, på ansökan av styrelseledamot eller föreningsmedlem och

*(Gällande lydelse.)**(Föreslagen lydelse.)*

efter föreningens hörande, att föreningen skall träda i likvidation; och förelägge rätten föreningen att inom viss tid, ej understigande sex veckor, till rätten ingiva bevis, att i registret skett införelse varom ovan sagts, vid äventyr att eljest en eller flera likvidatorer förordnas av rätten.

Utser föreningen ej likvidatorer, ehuru likvidationsskyldighet inträtt jämlikt stadgandet i första stycket under 1), vare de, som med vetskap om förhållandet deltaga i beslut om fortsättande av föreningens verksamhet eller handla å dess vägnar, ansvariga för uppkommande förbindelser, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld. Därest efter utgången av den i nämnda stadgande angivna tiden av ett år tillräckligt antal medlemmar inträda eller lantbruksstyrelsen lämnar medgivande som där sägs, äge dock ej ansvarighet rum för förbindelse, som uppkommer sedan så skett.

52 §.

Saknar sambruksförening — — — i likvidation.

Sker ansökan — — — flera likvidatorer.

Genom rättens försorg skall till lantbruksstyrelsen ofördröjligen avsändas dels för registrering meddelande om beslutet att föreningen skall träda i likvidation, dels ock underrättelse om förordnande av likvidator med angivande av hans fullständiga namn och postadress. Förordnas syssloman, skall ock för registrering ofördröjligen avsändas meddelande där om med angivande av sysslomannens fullständiga namn och hemvist.

53 §.

Finnes att — — — verkställa likvidationen.

I fråga om avsändande av meddelande och underrättelse till lantbruksstyrelsen skall gälla vad i 52 § är stadgat.

54 §.

Likvidatorernas förvaltning och föreningens räkenskaper under likvidationen skola granskas av en eller

(Gällande lydelse.)

I fråga om likvidation och upplösning av sambruksförening samt om avträdande av sådan förenings egendom till konkurs skall utöver vad ovan stadgats i tillämpliga delar gälla vad i 49—64 §§ lagen om ekonomiska föreningar sägs, därvid dock skall iakttagas, att i stället för lagrum, vartill i sagda paragrafer hänvisas, motsvarande stadgande i denna lag skall tillämpas, nämligen

i stället för 25 § lagen om ekonomiska föreningar 30 § denna lag;

i stället för 39, 40 och 41 §§ lagen om ekonomiska föreningar 44 § andra stycket samt 45 och 46 §§ denna lag;

i stället för 47 § lagen om ekonomiska föreningar 52 § denna lag; samt

i stället för 48 § lagen om ekonomiska föreningar 51 § denna lag.

(Föreslagen lydelse.)

flera å föreningsammansträde utsedda likvidationsrevisorer. Beträffande dessa skola bestämmelserna i 35 § andra och tredje styckena, 36 § första stycket och 40 § andra stycket äga motsvarande tillämpning.

Utöver vad ovan stadgats skall i fråga om likvidation och upplösning av sambruksförening samt om avträdande av sådan förenings egendom till konkurs i tillämpliga delar gälla vad i 76—79 §§, 81—83 §§, 84 § första och andra styckena, 85—94 §§ samt 95 § första stycket första punkten och andra stycket lagen om ekonomiska föreningar föreskrives. Vid tillämpning av nämnda paragrafer skall dock iakttagas

att vad i 77 och 78 §§ sägs om länsstyrelsen i stället skall avse lantbruksstyrelsen;

att i 81 § hänvisningarna till 49—51 och 64 §§ icke skola gälla samt hänvisningarna till 38—44 §§, 57 § 1 mom., 63, 65 och 66 §§ i stället skola avse 33 §, 34 § första stycket, 44, 45 och 46 §§ denna lag;

att i 82 § hänvisningarna till 58 och 59 §§ i stället skola avse 40 § sista stycket och 43 § denna lag;

att i 84 § andra stycket hänvisningen till 73 § i stället skall avse 53 § denna lag;

att i 87 och 89 §§ hänvisningen till 51 § icke skall gälla samt hänvisningen till 57 § 1 mom. i stället skall avse 39 § denna lag,

att i 93 § hänvisningen till 72 § i stället skall avse 52 § denna lag; samt

att i 95 § andra stycket hänvisningarna till 63 § sista stycket, 65 § sista stycket och 66 § i stället skola avse 45 § andra och sista styckena samt 46 § denna lag.

Med de jämkningar som följa av vad i andra stycket föreskrivits skall i fråga om likvidatorers befogenhet att företräda föreningen så ock om deras rättigheter och skyldigheter i övrigt i tillämpliga delar gälla vad i denna lag är stadgat om styrelse eller styrelseledamot.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

Skola i samband med likvidation av sambruksförening föreningens behållna tillgångar skiftas mellan medlemmarna, äge de, som vid föreningens trädande i likvidation voro medlemmar i föreningen, återbekomma en var sin insats eller, om tillgångarna ej därtill förslå, vad på insatsen belöper. Uppstår överskott, skall det fördelas efter huvudtalet, där ej annan grund finnes bestämd i stadgarna.

58 §.

Med dagsböter — — — fängelse straffes

1. styrelseledamot eller — — — vilseledande uppgift;
2. styrelseledamot eller — — — å föreningssammanträde;
3. styrelseledamot, där han uppsåtligt låter verkställa utbetalning i strid mot bestämmelserna i 22 eller 24 §;
4. revisor, där han i revisionsberättelse eller annan handling, som framlägges på föreningssammanträde eller annorledes hålles tillgänglig för medlem, uppsåtligt eller av grov vårdslöshet meddelar oriktig eller vilseledande uppgift rörande föreningens angelägenheter eller uppsåtligt eller av grov vårdslöshet underlåter att göra anmärkning beträffande förvaltningen, ändå att anledning därtill föreligger;
5. revisor som, oaktat han insett eller bort inse, att skada därav kunnat följa, yppar något av vad vid verkställd granskning kommer till hans kännedom, utan att det med nödvändighet erfordras för fullgörande av hans uppdrag.

3. styrelseledamot eller likvidator, där han uppsåtligt låter verkställa utbetalning i strid mot bestämmelserna i 22 eller 24 §;

4. revisor eller likvidationsrevisor, där han i revisionsberättelse eller annan handling, som framlägges på föreningssammanträde eller annorledes hålles tillgänglig för medlem, uppsåtligt eller av grov vårdslöshet meddelar oriktig eller vilseledande uppgift rörande föreningens angelägenheter eller uppsåtligt eller av grov vårdslöshet underlåter att göra anmärkning beträffande förvaltningen, ändå att anledning därtill föreligger;

5. revisor eller likvidationsrevisor som, oaktat han insett eller bort inse, att skada därav kunnat följa, yppar något av vad vid verkställd granskning kommer till hans kännedom, utan att det med nödvändighet erfordras för fullgörande av hans uppdrag.

59 §.

Med dagsböter straffes den som underlåter att *iakttaga föreskrift i 32 § första stycket, 34 § andra stycket, 36 § andra stycket, 37 §, 39 §, 42 § tredje stycket eller 48 § första stycket, så ock den som ej fullgör vad honom åligger enligt 54 § denna lag, jämförd med 54 §, 55 § andra stycket, 61 § andra stycket eller 64 § första stycket lagen om ekonomiska föreningar.*

Med dagsböter straffes den som underlåter att *fullgöra vad honom åligger enligt 32 § första stycket, 34 § andra stycket, 36 § andra stycket, 37 §, 39 §, 42 § tredje stycket, 48 § första stycket eller 54 § tredje stycket, jämförd med 36 § andra stycket eller 42 § tredje stycket, så ock den som åsidosätter förpliktelse, vilken beträffande anmälan för registre-*

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

ring, avlämnande av handlingar till revisorer eller likvidationsrevisorer, framläggande av handlingar på föreningssammanträde eller avgivande av revisionsberättelse åvilar honom enligt 54 § andra stycket denna lag, jämfört med 79, 81, 83, 86, 87, 89, 90 eller 92 § lagen om ekonomiska föreningar.

61 §.

Beträffande skadeståndsskyldighet för styrelseledamöter, revisorer, likvidatorer och föreningsmedlemmar skall i tillämpliga delar gälla vad i lagen om ekonomiska föreningar är stadgat.

Beträffande skadeståndsskyldighet för styrelseledamöter, revisorer, likvidatorer, *likvidationsrevisorer* och föreningsmedlemmar *samt för syslömän som avses i 52 §* skall i tillämpliga delar gälla vad i lagen om ekonomiska föreningar är stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1953.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 november 1951.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Norup, anmäler efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet fråga om vissa *ändringar i lagen om sambruksföreningar* samt anför följande.

Lagen den 30 april 1948 om sambruksföreningar är i stort sett utformad som en från den allmänna föreningslagen fristående författning. Med avseende å förfarandet vid likvidation och upplösning samt avträdande av sambruksförenings egendom till konkurs har emellertid förfarits så, att hänvisningar skett till vissa angivna paragrafer i lagen den 22 juni 1911 om ekonomiska föreningar. Sistnämnda lag kommer den 1 januari 1953 att ersättas av en ny lag i samma ämne, utfärdad den 1 juni 1951 (nr 308). I den nya lagen om ekonomiska föreningar ha bestämmelserna om likvidation, upplösning och konkurs delvis fått en annan uppställning än i 1911 års lag. Det kräves därför ett ganska ingående studium för att avgöra, vilka stadganden i nya lagen som trätt i stället för en viss paragraf i den gamla. Därtill kommer, att vissa föreskrifter om utskiftning i 1911 års lag sakna motsvarighet i 1951 års lag samt att sistnämnda lag å andra sidan innehåller åtskilliga nya regler angående likvidationsförfarandet, vilka torde böra erhålla tillämpning även i fråga om sambruksföreningar. På grund av vad sålunda anförts torde det vara nödvändigt att nyssnämnda hänvisningar i lagen om sambruksföreningar utbytas mot stadganden som klart giva vid handen, vilka bestämmelser i 1951 års lag som skola iakttagas beträffande likvidation och upplösning av sambruksförening samt sådan förenings konkurs ävensom vad i övrigt skall gälla i dessa avseenden. Detta föranleder ändringar i 20 samt 50—54 §§ lagen om sambruksföreningar. I samband därmed torde, av motsvarande skäl, vissa jämkningar böra vidtagas i ansvars- och skadeståndsbestämmelserna i 58, 59 och 61 §§ samma lag.

I överensstämmelse med det anförda har jag låtit inom jordbruksdepartementet upprätta förslag till *lag angående ändring i lagen den 30 april 1948 (nr 218) om sambruksföreningar*. Ändringarna böra träda i kraft samtidigt med den nya lagen om ekonomiska föreningar, d. v. s. den 1 januari 1953.

Härefter hemställer föredraganden att lagrådets utlåtande över ifrågavarande lagförslag, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Malte Olsson.

F ö r s l a g
till
L a g
angående ändring i lagen den 30 april 1948 (nr 218)
om sambruksföreningar.

Härigenom förordnas, att 20, 50—54, 58, 59 och 61 §§ lagen den 30 april 1948 om sambruksföreningar skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

20 §.

Har föreningen förvärvat avgående medlems andel men icke avyttrat den och träder föreningen i likvidation inom sex månader från det medlemmen avgått eller varder inom samma tid beslut om föreningens försättande i konkurs meddelat, skall, såvitt rör föreningens borgenärs rätt, den avgångnes rätt att utfå lösen bedömas efter de i 59 § lagen om ekonomiska föreningar givna föreskrifterna.

Har föreningen förvärvat avgående medlems andel men icke avyttrat den och träder föreningen i likvidation inom sex månader från det medlemmen avgått eller varder inom samma tid beslut om föreningens försättande i konkurs meddelat, skall, såvitt rör föreningens borgenärs rätt, den avgångnes rätt att utfå lösen bedömas efter de i 88 § första och andra styckena lagen om ekonomiska föreningar givna föreskrifterna.

Försättes föreningen — — — han utfått.

50 §.

Föreningssammanträde äger — — — till efterrättelse.

Har föreningssammanträde beslutit att föreningen skall träda i likvidation, skola tillika å föreningssammanträde väljas en eller flera likvidatorer; dock må i stadgarna kunna bestämmas att en eller flera likvidatorer skola tillsättas i annan ordning att jämte de å föreningssammanträde valda deltaga i likvidationen.

51 §.

Sambruksförening skall — — — sin verksamhet.

Varder ej, på grund av anmälan av likvidatorer inom sex veckor efter det jämlikt första stycket likvidations-skyldighet inträtt, i det i 3 § andra stycket omförmälda registret infört att föreningen trätt i likvidation, förklare rätten, på ansökan av styrelseledamot eller föreningsmedlem och efter föreningens hörande, att föreningen skall träda i likvidation; och

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

förelägge rätten föreningen att inom viss tid, ej understigande sex veckor, till rätten ingiva bevis, att i registret skett införing varom ovan sagts, vid äventyr att eljest en eller flera likvidatorer förordnas av rätten.

Utser sambruksförening ej likvidatorer, ehuru likvidationsskyldighet inträtt jämlikt stadgandet i första stycket under 1), vare de, som med vetskap om förhållandet deltaga i beslut om fortsättande av föreningens verksamhet eller handla å dess vägnar, ansvariga för uppkommande förbindelser en för alla och alla för en såsom för egen skuld. Där på grund av ändrade förhållanden likvidationsskyldigheten upphör, äge dock ej ansvarighet rum för förbindelse, som uppkommer sedan så skett.

52 §.

Saknar sambruksförening — — — i likvidation.

Sker ansökan — — — flera likvidatorer.

Genom rättens försorg skall till lantbruksstyrelsen ofördröjligen avsändas dels för registrering meddelande om beslutet att föreningen skall träda i likvidation, dels ock underrättelse om förordnande av likvidator med angivande av hans fullständiga namn och postadress. Förordnas syssloman, skall ock för registrering ofördröjligen avsändas meddelande där om med angivande av sysslomannens fullständiga namn och hemvist.

53 §.

Finnes att — — — verkställa likvidationen.

I fråga om avsändande av meddelande och underrättelse till lantbruksstyrelsen skall gälla vad i 52 § är stadgat.

54 §.

Likvidatorernas förvaltning och föreningens räkenskaper under likvidationen skola granskas av en eller flera å föreningssammantråde utsedda likvidationsrevisorer. Beträffande dessa skola bestämmelserna i 35 §

(Gällande lydelse.)

I fråga om likvidation och upplösning av sambruksförening samt om avträdande av sådan förenings egendom till konkurs skall utöver vad ovan stadgats i tillämpliga delar gälla vad i 49—64 §§ lagen om ekonomiska föreningar sägs, därvid dock skall iakttagas, att i stället för lagrum, vartill i sagda paragrafer hänvisas, motsvarande stadgande i denna lag skall tillämpas, nämligen

i stället för 25 § lagen om ekonomiska föreningar 30 § denna lag;

i stället för 39, 40 och 41 §§ lagen om ekonomiska föreningar 44 § andra stycket samt 45 och 46 §§ denna lag;

i stället för 47 § lagen om ekonomiska föreningar 52 § denna lag; samt

i stället för 48 § lagen om ekonomiska föreningar 51 § denna lag.

(Föreslagen lydelse.)

andra och tredje styckena, 36 § första stycket och 40 § andra stycket äga motsvarande tillämpning.

Utöver vad ovan stadgats skall i fråga om likvidation och upplösning av sambruksförening samt om avträdande av sådan förenings egendom till konkurs i tillämpliga delar gälla vad i 76—79 §§, 81—83 §§, 84 § första och andra styckena, 85—94 §§ samt 95 § första stycket första punkten och andra stycket lagen om ekonomiska föreningar föreskrives. Vid tillämpning av nämnda paragrafer skall dock iakttagas att vad där sägs om länsstyrelsen i stället skall avse lantbruksstyrelsen, att i paragraferna förekommande hänvisningar till 49—51 och 64 §§ lagen om ekonomiska föreningar skola lämnas utan avseende samt att hänvisningar till nedan nämnda lagrum i stället skola avse motsvarande bestämmelser i denna lag, nämligen

hänvisning till 38—44 §§ lagen om ekonomiska föreningar 33 § och 34 § första stycket denna lag;

hänvisning till 57 § 1 mom. lagen om ekonomiska föreningar 39 och 44 §§ denna lag;

hänvisning till 58 § lagen om ekonomiska föreningar 40 § denna lag;

hänvisning till 59 § lagen om ekonomiska föreningar 43 § denna lag;

hänvisning till 63, 65 och 66 §§ lagen om ekonomiska föreningar 45 och 46 §§ denna lag;

hänvisning till 72 § lagen om ekonomiska föreningar 52 § denna lag; samt

hänvisning till 73 § lagen om ekonomiska föreningar 53 § denna lag.

Med de jämkningar som följa av vad i andra stycket föreskrivits skall i fråga om likvidatorers befogenhet att företräda föreningen så ock om deras rättigheter och skyldigheter i övrigt i tillämpliga delar gälla vad i denna lag är stadgat om styrelse eller styrelseledamot.

Skola i samband med likvidation av sambruksförening föreningens behåll-

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

na tillgångar skiftas mellan medlemmarna, äge de, som vid föreningens trädande i likvidation voro medlemmar i föreningen, återbekomma en var sin insats eller, om tillgångarna ej därtill förslå, vad på insatsen belöper. Uppstår överskott, skall det fördelas efter huvudtalet, där ej annan grund finnes bestämd i stadgarna.

58 §.

Med dagsböter — — — fängelse straffes

1. styrelseledamot eller — — — vilseledande uppgift;
2. styrelseledamot eller — — — å föreningssammanträde;
3. styrelseledamot, där han uppsåtligt låter verkställa utbetalning i strid mot bestämmelserna i 22 eller 24 §;
4. revisor, där han i revisionsberättelse eller annan handling, som framlägges på föreningssammanträde eller annorledes hålles tillgänglig för medlem, uppsåtligt eller av grov vårdslöshet meddelar oriktig eller vilseledande uppgift rörande föreningens angelägenheter eller uppsåtligt eller av grov vårdslöshet underlåter att göra anmärkning beträffande förvaltningen, ändå att anledning därtill föreligger;
5. revisor som, oaktat han insett eller bort inse, att skada därav kunnat följa, yppar något av vad vid verkställd granskning kommer till hans kännedom, utan att det med nödvändighet erfordras för fullgörande av hans uppdrag.

3. styrelseledamot eller likvidator, där han uppsåtligt låter verkställa utbetalning i strid mot bestämmelserna i 22 eller 24 §;

4. revisor eller likvidationsrevisor, där han i revisionsberättelse eller annan handling, som framlägges på föreningssammanträde eller annorledes hålles tillgänglig för medlem, uppsåtligt eller av grov vårdslöshet meddelar oriktig eller vilseledande uppgift rörande föreningens angelägenheter eller uppsåtligt eller av grov vårdslöshet underlåter att göra anmärkning beträffande förvaltningen, ändå att anledning därtill föreligger;

5. revisor eller likvidationsrevisor som, oaktat han insett eller bort inse, att skada därav kunnat följa, yppar något av vad vid verkställd granskning kommer till hans kännedom, utan att det med nödvändighet erfordras för fullgörande av hans uppdrag.

59 §.

Med dagsböter straffes den som underlåter att *iakttaga föreskrift i 32 § första stycket, 34 § andra stycket, 36 § andra stycket, 37 §, 39 §, 42 § tredje stycket eller 48 § första stycket*, så ock den som *ej fullgör vad honom åligger enligt 54 § denna lag, jämförd med 54 §, 55 § andra stycket, 61 § andra stycket eller 64 § första stycket lagen om ekonomiska föreningar.*

Med dagsböter straffes den som underlåter att *fullgöra vad honom åligger enligt 32 § första stycket, 34 § andra stycket, 36 § andra stycket, 37 §, 39 §, 42 § tredje stycket, 48 § första stycket eller 54 § tredje stycket, jämfört med 36 § andra stycket eller 42 § tredje stycket*, så ock den som *åsidosätter förpliktelse, vilken beträffande anmälan för registrering, avlämnande av handlingar till*

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

revisorer eller likvidationsrevisorer, framläggande av handlingar på föreningsammansträde eller avgivande av revisionsberättelse åvilar honom enligt 54 § andra stycket denna lag, jämfört med 79, 81, 83, 86, 87, 89, 90 eller 92 § lagen om ekonomiska föreningar.

61 §.

Beträffande skadeståndsskyldighet för styrelseledamöter, revisorer, likvidatorer och föreningsmedlemmar skall i tillämpliga delar gälla vad i lagen om ekonomiska föreningar är stadgat.

Beträffande skadeståndsskyldighet för styrelseledamöter, revisorer, likvidatorer, likvidationsrevisorer och föreningsmedlemmar samt för sysslömän som avses i 52 § skall i tillämpliga delar gälla vad i lagen om ekonomiska föreningar är stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1953.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 2 januari 1952.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden EKBERG,
STRANDBERG,
LJUNGGREN,
regeringsrådet BJÖRKHOLM.

Enligt lagrådet den 14 december 1951 tillhandakommet utdrag av protokoll över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 30 november 1951, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag angående ändring i lagen den 30 april 1948 (nr 218) om sambruksföreningar*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av chefen för rättsavdelningen i jordbruksdepartementet S. J. M. Strömberg.

Lagrådet yttrade:

De föreslagna ändringarna i förevarande lag avse huvudsakligen att bringa bestämmelserna om likvidation och upplösning av sambruksförening samt sådan förenings konkurs i överensstämmelse med motsvarande stadganden i lagen den 1 juni 1951 om ekonomiska föreningar. Dessa ändringar sammanhännga med att sambruksföreningslagen i berörda hänseenden i stor utsträckning hänvisar till 1911 års lag om ekonomiska föreningar,

Vid en jämförelse i övriga delar mellan lagen om sambruksföreningar och den nya allmänna föreningslagen faller i ögonen, att de båda lagarna på flera punkter, vari ändring ej föreslagits, förete delvis rätt avsevärda olikheter. I vissa avseenden äro naturligen sådana olikheter befogade med hänsyn till ändamålet med sambruksföreningarnas verksamhet och det särskilda syfte, som förstnämnda lag vill tillgodose. I vissa andra hänseenden åter kan tvekan råda, huruvida skiljaktighet mellan de båda lagarna kan ur saklig synpunkt anses tillräckligt motiverad. Såsom exempel härpå kan erinras om de i 63 och 64 §§ allmänna föreningslagen upptagna stadgandena till skydd för minoriteten inom en förening, till vilka stadganden någon motsvarighet icke finnes i lagen om sambruksföreningar. Skäl synas kunna anföras för en omarbetning av sistnämnda lag i detta avseende. Här för krävas dock uppenbarligen ytterligare sakliga överväganden.

På en del punkter förete emellertid de båda lagarna olikheter, vilka otvivelaktigt icke äro sakligt grundade. Det kan ifrågasättas, huruvida icke i samband med de nu föreslagna ändringarna i lagen om sambruksföreningar

denna i åsyftade hänseenden bör bringas i överensstämmelse med den allmänna föreningslagen, helst som härför icke lärers krävas någon närmare utredning. Lagrådet vill härutinnan framhålla följande.

I 68 § andra stycket allmänna föreningslagen föreskrives, att beslut om ändring i vissa hänseenden av förenings stadgar ej må tillämpas mot medlem, som icke samtyckt till ändringen och som uppsäger sig till utträde ur föreningen inom en månad från det slutligt beslut fattades (eller, då beslutet fattats av fullmäktige, inom lika tid efter det medlemmen underrättats om beslutet). Enligt 48 § andra stycket lagen om sambruksföreningar gäller för anmälan om utträde i liknande fall en tid av fyra veckor från det beslutet om stadgeändring fattades. Ändras denna tid till en månad, torde även den i 14 § sistnämnda lag angivna tiden av fyra veckor böra utsträckas på enahanda sätt.

Jämlikt 69 § 1 mom. andra stycket allmänna föreningslagen skall i där avsett fall talan å beslut, som fattats å föreningsstämma, väckas inom tre månader från beslutets dag. För motsvarande fall stadgas i 49 § andra stycket lagen om sambruksföreningar en tid av två månader. Om sistnämnda tid förlänges till tre månader, skulle härigenom överensstämmelse ock vinnas med vad som gäller enligt 138 § 1 mom. andra stycket aktiebolagslagen.

Enligt 6 § sista stycket lagen om sambruksföreningar må ej annan än sambruksförening i sin firma eller eljest vid beteckning av rörelsen använda ordet »sambruksförening» eller »föreningsjordbruk». Någon bestämmelse om straff för den som bryter mot vad sålunda föreskrivits finnes emellertid icke, i motsats till vad som för liknande fall gäller enligt allmänna föreningslagen (110 § punkten 7 jämförd med 7 § sista stycket). Därest jämväl i lagen om sambruksföreningar straff anses böra stadgas för brott av nu avsedd art, bör bestämmelse härom upptagas såsom en ny punkt i 58 §.

Av 112 § allmänna föreningslagen framgår, att förseelse varom i 111 § 4 samma lag sägs må åtalas allenast av målsägande, därvid såsom målsägande skall anses såväl föreningen som varje medlem däri. Motsvarande förseelser i fråga om sambruksföreningslagen äro däremot underkastade allmänt åtal. Skäl till sådan olikhet torde icke föreligga. Bestämmelse om begränsning av åtalsrätten i nu avsedda fall skulle lämpligen kunna införas i 60 § sistnämnda lag; vad i denna paragraf för närvarande stadgas kan nämligen såsom numera överflödigt utgå.

Vidtages ändring i paragraf, som ej beröres i förslaget, måste jämkning äga rum även i förslagets ingress.

Beträffande de särskilda bestämmelserna i förslaget vill lagrådet framhålla följande.

51 §.

Förevarande paragraf innehåller för närvarande i punkt 1) ett stadgande att sambruksförening skall träda i likvidation, då antalet föreningsmedlem-

mar nedgått under fem samt tillräckligt antal medlemmar ej inträtt inom ett år och lantbruksstyrelsen ej heller funnit särskilda skäl medgiva, att föreningens verksamhet likväl må fortsättas. Dessa föreskrifter ha utan ändring upptagits i förslaget.

I det nu föreslagna nya tredje stycket, för vilket 75 § i allmänna föreningslagen torde ha tjänat såsom förebild, ha intagits vissa bestämmelser om personlig ansvarighet för föreningens förbindelser vid åsidosättande av nyss omförmälda stadgande rörande tvångslikvidation. Stycket avslutas med föreskrift att, där på grund av ändrade förhållanden likvidationsskyldigheten upphör, ansvarighet dock ej skall äga rum för förbindelse, som uppkommer sedan så skett.

Vid utformandet av sistnämnda föreskrift har tydligen förutsatts att likvidationsskyldigheten upphör, därest efter utgången av den angivna tiden om ett år tillräckligt antal medlemmar inträtt eller lantbruksstyrelsen funnit sig kunna medgiva, att föreningens verksamhet må fortsättas trots bristen i medlemsantalet. Denna tolkning torde också vara riktig. Då detta emellertid synes böra komma till uttryck i lagtexten, torde sista punkten av tredje stycket böra omformuleras och förslagsvis erhålla den lydelsen att, därest efter utgången av den i första stycket under 1) angivna tiden av ett år tillräckligt antal medlemmar inträda eller ock lantbruksstyrelsen lämnar medgivande som där sägs, äge dock ej ansvarighet rum för förbindelse, som uppkommer sedan så skett.

54 §.

Den avfattning, som andra stycket i förslaget erhållit, är svårfattlig, åtminstone för den som ej besitter erfarenhet i läsning av lagtext. Svårigheten att förstå stadgandet ligger bland annat däri, att de avvikelser, som måste ske vid hänvisning till allmänna föreningslagen, sammanförts utan angivande till vilka av de uppräknade lagrummen i sagda lag de hänföra sig. Visserligen har i stort sett samma system använts i paragrafens nu gällande lydelse, men vid omarbetningen ha avvikelserna från allmänna föreningslagen blivit talrikare.

Större klarhet och överskådlighet skulle kunna vinnas, därest i fråga om varje åberopad paragraf i allmänna föreningslagen, vars hänvisningar icke i allo skola gälla, redogörelse lämnas för avvikelserna.

Ur protokollet:
Olle Lundberg.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
11 januari 1952.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Norup, anmäler efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet lagrådets den 2 januari 1952 avgivna utlåtande över det den 30 november 1951 till lagrådet remitterade förslaget till *lag angående ändring i lagen den 30 april 1948 (nr 218) om sambruksföreningar*.

Föredraganden anför följande.

Ifrågavarande lagförslag har tillkommit av den anledningen, att de hänvisningar till vissa paragrafer i 1911 års lag om ekonomiska föreningar, som för närvarande finnas i sambruksföreningslagen, ej lämpligen kunna bibehållas. Såsom framhållits av första lagutskottet vid 1951 års riksdag (utlåtande nr 25 s. 51) skulle det nämligen möta svårigheter att efter genomförandet av den nya allmänna föreningslagen klart fastslå dessa hänvisningars innebörd. Denna har hittills varit, att i allt som äger samband med likvidation och upplösning av sambruksförening samt sådan förenings konkurs skall — såvitt ej särskilda skäl föranleda till annat — gälla detsamma som i nämnda hänseenden är föreskrivet beträffande ekonomiska föreningar i allmänhet. Förslaget avser att bevara denna grund-sats orubbad.

Vid förslagets upprättande övervägde jag, huruvida en mera fullständig översyn av sambruksföreningslagen borde företagas för att bringa den i överensstämmelse med den nya allmänna föreningslagen i alla de avseenden där avvikelser ej kunde anses påkallad på grund av sambruksföreningarnas speciella karaktär. Med hänsyn till de myndigheter och enskilda som ha att i praktiken taga befattning med sambruksföreningslagen ansåg jag emellertid önskvärt att ändringarna i denna begränsades till det minsta möjliga. Lagrådet har nu — dock utan att framställa något bestämt yrkande — ifrågasatt huruvida icke, utöver de föreslagna ändringarna, en omarbetning i nyss antydda syfte borde ske åtminstone på vissa punkter, där lagrådet funnit uppenbart att någon saklig grund för olikhet mellan de båda lagarna ej vore för handen. Detta har dock icke givit mig anledning att frånga min tidigare ståndpunkt. Jag vill erinra att ett av de skäl som

åberopades för att utforma sambruksföreningslagen såsom en från den allmänna föreningslagen fristående författning var just önskvärdheten av att inga mera omfattande ändringar skulle behöva göras i förstnämnda lag, när den redan då förberedda revisionen av allmänna föreningslagen genomfördes. Dessutom vill jag framhålla att man knappast torde behöva befara några praktiska olägenheter av att sambruksföreningslagen i de avseenden, varom nu är fråga, avviker från den nya allmänna föreningslagen. Liknande avvikelser förekomma i viss utsträckning i lagen om bostadsrättsföreningar utan att detta ansetts böra föranleda ändring av sistnämnda lag.

Vad angår bestämmelserna i det remitterade förslaget har lagrådet vid 51 § hemställt om en omformulering i förtydligande syfte av sista punkten i tredje stycket. Denna hemställan har beaktats. Därjämte har en redaktionell jämkning vidtagits i första punkten av samma stycke.

Vid 54 § andra stycket har lagrådet anmärkt att förslagets avfattning vore svårfattlig, åtminstone för den som ej hade erfarenhet i läsning av lagtext. Att fullständigt undanröja svårigheter vid läsningen låter sig icke göra på annat sätt än att systemet med hänvisningar till allmänna föreningslagen övergives och de tillämpliga bestämmelserna i sistnämnda lag i stället i sin helhet återgivas i sambruksföreningslagen. En sådan lösning var på tal under förarbetet till sambruksföreningslagen men ansågs då icke böra ifrågakomma. I samband därmed framhölls, att bestämmelserna om förfarandet vid likvidation saknade intresse så länge ett samfällt jordbruksföretag ägde bestånd och att det därför icke borde medföra någon praktisk olägenhet att på denna punkt hänvisa till allmänna föreningslagen. Det torde saknas anledning att frånga den ståndpunkt som sålunda intogs vid lagens tillkomst. Lagrådet har ej heller ifrågasatt, att så skulle ske, men har föreslagit en något ändrad uppställning av den i styckets andra punkt förekommande redogörelsen för vilka avvikelser som skola göras vid tillämpningen av de i första punkten uppräknade paragraferna i allmänna föreningslagen. Då det icke synes uteslutet att läsningen därigenom kan i någon mån underlättas, har jag ansett mig böra tillmötesgå detta lagrådets förslag.

Härefter hemställer föredraganden att det i enlighet med det anförda jämkade lagförslaget måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall och förordnar, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Malte Olsson.